

Oikeusministeriö

Asia: Lausunto työryhmämietinnöstä Uudelleenlaaditun maksukyvyttömyysasetuksen edellyttämät lainsäädäntömuutokset (Mietintöjä ja lausuntoja 31/2016)

Viite: Lausuntopyyntö 28.6.2016, OM 25/41/2015, OM017:00/2015

Yleistä

Työryhmän tehtävänä on ollut valmistella uudelleenlaaditun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2015/848 maksukyvyttömyysmenettelyistä edellyttämät muutokset kansalliseen lainsäädäntöön. Uudelleenlaadittu asetus korvaa Euroopan neuvoston asetuksen (EY) 1346/2000 maksukyvyttömyysmenettelyistä. Työryhmä on laatinut ehdotuksensa toimeksiannon mukaisesti hallituksen esityksen muotoon.

Uudelleen laadittua asetusta (jäljempänä asetus) sovelletaan konkurssin ja yrityssaneerauksen lisäksi yksityishenkilön velkajärjestelyyn. Asetus edellyttää, että siinä mainitut pakolliset maksukyvyttömyysmenettelyitä koskevat tiedot ovat saatavissa maksukyvyttömyysrekisterien yhteenliittämisjärjestelmän kautta maksutta. Järjestelmä rakennetaan Euroopan oikeusportaalin yhteyteen ja se on saatavilla yleisen tietoverkon kautta. Tämän vuoksi kuuluttamisesta konkurssi- ja yrityssaneerausasioissa pääsääntöisesti luovuttaisiin. Lisäksi luovuttaisiin kokonaan konkurssivalvontaa ja yrityssaneerausmenettelyn aloittamista koskevien tietojen merkitsemisestä kuulutusrekisteriin. Velkojat voisivat ilmoittaa saatavansa konkurssissa, yrityssaneerauksessa ja yksityishenkilön velkajärjestelyssä suomen ja ruotsin kielen lisäksi myös englannin kielellä.

Asetusta sovelletaan 26.6.2017 lukien siten, että asetuksen säännöksiä sovelletaan niihin maksukyvyttömyysmenettelyihin, jotka aloitetaan 26.6.2017 jälkeen. Kansallisia maksukyvyttömyysrekistereitä koskevia säännöksiä sovelletaan kuitenkin vasta 26.6.2018 lukien ja kansallisten rekistereiden yhteenliittämistä Euroopan oikeusportaalin avulla koskevia säännöksiä vasta 26.6.2019 lukien.

Asetuksen säännökset ovat pääsääntöisesti siten suoraan sovellettavia, että ne eivät edellytä kansallisen lain muuttamista. Kansallista lainsäädäntöä on tästä huolimatta tarpeen muuttaa usein kohdin yhdenmukaiseksi asetuksen kanssa. Tämä on työryhmän ehdotuksessa tehty myös maksukyvyttömyyslainsäädännön selvitys- ja informaatiotavoitteisiin nähden asianmukaisella tavalla. Käräjäoikeus tekee lisäksi seuraavat huomiot.

Konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteri ja kuulutusrekisteri sekä kuuluttaminen

Käräjäoikeudella ei ole huomauttamista työryhmän rekistereitä koskevan ehdotuksen osalta. Ehdotus on asetuksen mukainen. Työn säästö käräjäoikeudelle on vähäistä, mutta muutoksella on se merkittäviä etu, että velkojien ja muiden tahojen mahdollisuudet saada maksukyvyttömyysmenettelyitä koskevia tietoja paranevat.

Konkurssivalvontaa ja yrityssaneerausmenettelyn aloittamista koskevien tietojen merkitseminen julkisen tietoverkon kautta maksutta käytettävän konkurssi- ja yrityssaneerausrekisterin lisäksi kuulutusrekisteriin

ei ole työryhmän toteamin tavoin enää tarpeen. Konkurssissa pesähoitaja ilmoittaa valvontapäivän määrittämisestä suoraan Oikeusrekisterikeskukselle konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin merkitsemistä varten.

Työryhmän ehdotuksen mukaan konkurssi- ja yrityssaneerausrekisterin tietosisällön laajentamisen ja sen käytön maksuttomuuden vuoksi käräjäoikeudelle ei jää konkurssi- ja yrityssaneerausasioissa myöskään virallisessa lehdessä kuuluttamiseen liittyviä tehtäviä.

Konkurssilain 12 luvun 7 §:ssä säädetään yksityiskohtaisesti siitä, mitä valvontakirjelmässä on ilmoitettava. Kuten työryhmäkin toteaa, nykyisin konkurssivalvontaa koskevaan kuulutukseen sisältyy myös valvontaa koskevia ohjeita velkojille. Työryhmän ehdotus, jonka mukaan tällaisia ohjeita ei merkittäisi konkurssi- ja yrityssaneerausrekisteriin, saattaa vaarantaa valvonnan yksilöintiä koskevan tavoitteen toteutumisen ja lisätä pesähoitajan konkurssilain 12 luvun 15 §:n mukaisia valvonnan täydennys- ja oikaisutehtäviä.

Eräät konkurssilain ja yrityksen saneerauksesta annetun lain (yrityssaneerauslaki) muutosehdotukset

Konkurssilain 15 luvun 8 §:ssä säädetään kutsusta velkojainkokoukseen. Käräjäoikeus esittää harkittavaksi, tulisiko lainkohdan 2 ja 3 momentin paikkaa vaihtaa, jolloin lainkohta vastaisi paremmin voimassaolevaa säännöstä eikä epätietoisuutta voisi syntyä siitä, tuleeko pesähoitajan ilmoittaa Oikeusrekisterikeskukselle myös valvontapäivän jälkeen pidettävästä velkojainkokouksesta.

Käräjäoikeus yhtyy työryhmän näkemykseen siitä, että kun asetuksen sekundäärimenettelyä koskevia säännöksiä voidaan soveltaa suoraan, on perusteltua, ettei kansallisia säännöksiä muuteta enemmälti kuin ristiriitaisuuksien välttämiseksi on tarpeen. Sekundäärimenettelyn voidaan olettaa olevan varsin poikkeuksellinen menettely niin konkurssissa kuin yrityssaneerauksessakin.

Asetuksen 36 artikla sisältää säännöksen päämenettelyn selvittäjän oikeudesta antaa paikallisille velkojille sitoumus sekundäärimenettelyn välttämiseksi. Työryhmä kiinnittää huomiota siihen, että konkurssilain 14 luvun säännösten mukaan tällaisen sitoumuksen antaminen ei kuulu konkurssipesän pesähoitajan tehtäviin, vaan pesähoitajan toimivalta tulee suoraan asetuksesta. Työryhmä sen sijaan katsoo, että yrityssaneerauksen selvittäjän osalta kyseinen toimivalta on yrityssaneerailain 31 §:n hengen mukainen. Käräjäoikeus katsoo, että asetuksen ja konkurssilain välinen ristiriita voitaisiin selkeyden vuoksi poistaa lisäämällä konkurssilain 14 luvun 5 §:ssä säädettyihin pesähoitajan tehtäviin kyseinen toimivalta.

Yrityssaneerailain 24 §:n 3 momentin mukaan saneerausmenettelyä koskeva hakemus, joka on tehty velallisen ollessa konkurssissa, on jätettävä tutkimatta. Asetuksen 51 artiklan mukaan päämenettelyn selvittäjän hakemuksesta sekundäärimenettelyn aloittaneen jäsenvaltion tuomioistuimien voi kuitenkin määrätä sekundäärimenettelyn muuntamisesta muun tyyppiseksi menettelyksi. Tämä merkitsee muun muassa sitä, että jos Suomessa on aloitettu sekundäärimenettelynä konkurssi, päämenettelyn selvittäjä voi hakea menettelyn muuntamista yrityssaneeraukseksi. Maksukyvyttömyysmenettelyn muuntaminen toiseksi edellyttää asetuksen mukaan kansallisen lainsäädännön mukaisten edellytysten täyttymistä sen menettelyn osalta, joksi muuntamisesta on kysymys.

Työryhmä katsoo olevan tulkinnanvaraista, onko yrityssaneerailain 24 §:n 3 momentti ristiriidassa asetuksen 51 artiklan kanssa, koska ei ole varmuutta siitä, katsotaanko kansallisen lainsäädännön mukaisten edellytysten täyttymistä koskevan vaatimuksen sisältävän vain kansallisen lain aineelliset vai myös prosessuaaliset edellytykset. Ensimmäisessä tapauksessa yrityssaneerailain 24 §:n 3 momentti olisi ristiriidassa asetuksen 51 artiklan kanssa. Jälkimmäisessä tapauksessa päämenettelyn selvittäjän hakemus tulisi jättää tutkimatta. Tämän vuoksi työryhmä ehdottaa yrityssaneerailain 24 §:n 3 momenttia muutettavaksi siten, että asetuksessa tarkoitetuissa tilanteissa tuomioistuimien voisi tutkia päämenettelyn selvittäjän hakemuksen. Käräjäoikeus pitää ehdotusta hyvänä, koska muutos poistaa keskeisen prosessuaalisen esteen, jolloin tutkittavaksi jäävät vain materiaaliset edellytykset.

Yritysryhmän jäsenten maksukyvyttömyysmenettelyt

Asetukseen on lisätty kokonaan uusi V luku yritysryhmään kuuluvien yhtiöiden maksukyvyttömyysmenettelyistä. Kuten työryhmä toteaa, asetuksen säännöksiä ryhmäkoordinaatiomenettelystä sovelletaan suoraan, eikä lainsäädäntöä ole tarpeen muuttaa kuin siltä osin, kuinka koordinaattorin päätöksiin haetaan muutosta. Käräjäoikeudella ei ole huomauttamista konkurssilain 23 luvun 2 §:ään ja yrityssaneerauslain 96 §:n 4 momenttiin ehdotetuista säännöksistä, joiden mukaan koordinaattorin päätökseen voidaan hakea muutosta siltä käräjäoikeudelta, joka on ratkaissut hakemuksen ryhmäkoordinaatiomenettelyn aloittamisesta.

Yksityishenkilön velkajärjestely

Työryhmän yksityishenkilön velkajärjestelystä annettuun lakiin ehdottamat muutokset ovat perusteltuja.

Laki velkajärjestelyrekisteristä

Työryhmä ehdottaa myös velkajärjestelyasetuksen 7-10 §:n velkajärjestelyrekisteriä koskevien säännösten nostamista lain tasolle säätämällä uusi laki velkajärjestelyrekisteristä. Työryhmä linjaa, että velkajärjestelyä koskevat tiedot julkaistaan yleisessä tietoverkossa vain niissä tilanteissa, joissa asetus sitä edellyttää. Yleisessä tietoverkossa julkaistaisiin siten tiedot velkajärjestelystä vain silloin, kun velkajärjestely koskee elinkeinotoiminnan velkoja. Muussa tapauksessa tietoja olisi pyydettävä edelleen Oikeusrekisterikeskukselta. Tiedot olisivat massaluovutuksia lukuun ottamatta silloinkin maksuttomia. Käräjäoikeus yhtyy työryhmän näkemykseen siitä, että velkajärjestelyä koskevien tietojen julkaiseminen yleisessä tietoverkossa voisi vaikeuttaa ylivelkaantumiseen liittyvien ongelmien hoitamista, joten tietoja ei ole syytä julkaista enempää kuin asetus vaatii.

Asia on käsitelty käräjäoikeuden johtoryhmässä.

Asian ovat käräjäoikeudessa valmistelleet käräjätuomarit Tapio Kainulainen ja Juha Sivula.

Laamanni

Antero Nuotto